

รายวิชา วิทยาศาสตร์

รหัสวิชา ว22102

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ผู้สอน : นายอรรณชัย ศิริวัฒนศักดิ์

การฟังอยู่กับที่ทางกายภาพของ

หินเกิดขึ้นได้อย่างไร (1)

< จุดประสงค์ >

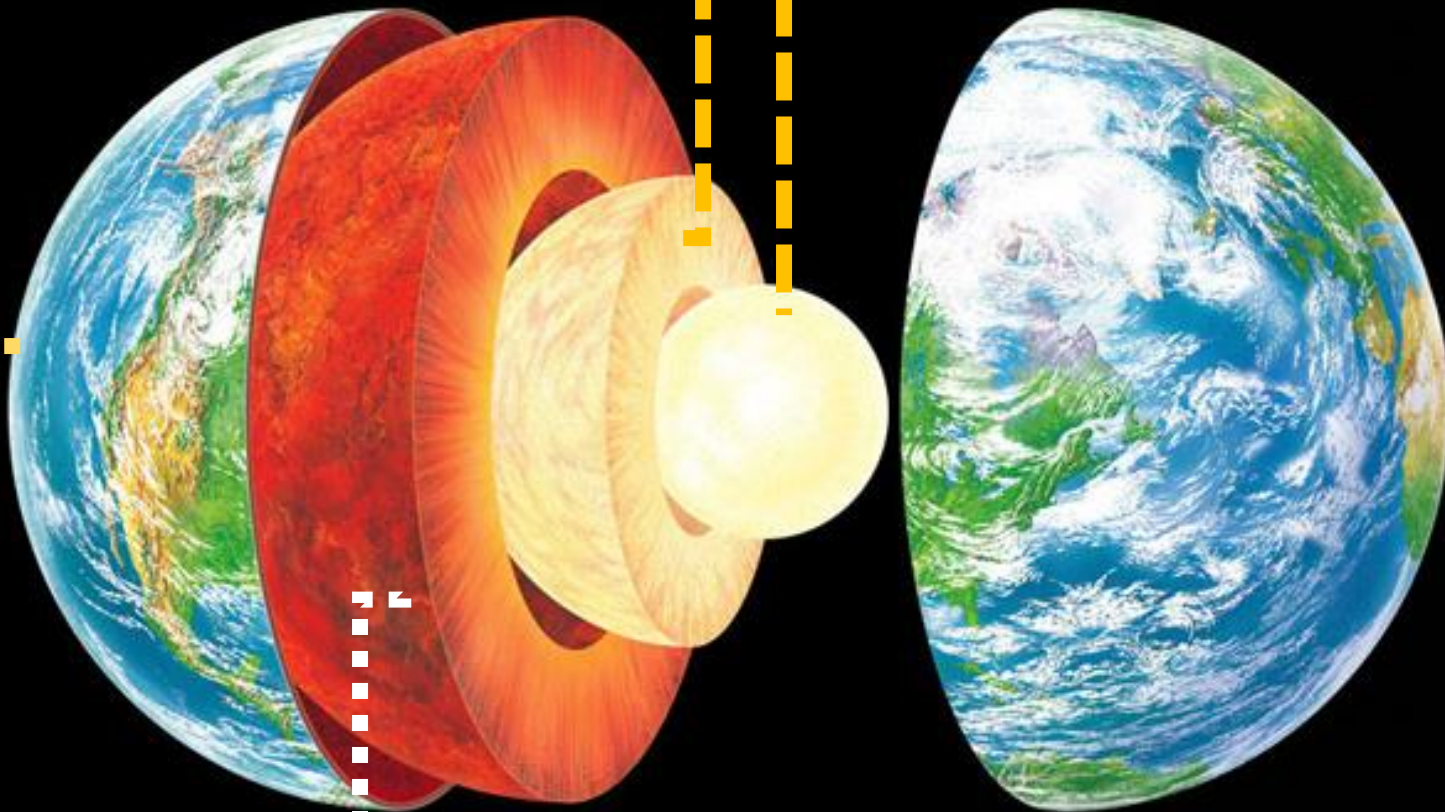
อธิบายกระบวนการผูกพัน
อยู่กับที่ จากแบบจำลอง

ลักษณะโครงสร้างภายในของโลก แบ่งเป็น 3 ชั้นหลัก

1. เปลือกโลก (Crust)

3. แก่นโลก (Core)

2. เนื้อโลก (Mantle)

ทบทวนความรู้ก่อนเรียน

เขียนเครื่องหมาย ✓

หน้าข้อความที่ถูกต้อง และ

เขียนเครื่องหมาย X

หน้าข้อความที่ไม่ถูกต้อง

ทบทวนความรู้ก่อนเรียน

1. เมื่อสสารได้รับความร้อนจะมี
การเปลี่ยนแปลงอย่างไร

หดตัว

ขยายตัว

ทบทวนความรู้ก่อนเรียน

2. เมื่อสสารสูญเสียความร้อนจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร

หดตัว

ขยายตัว

ทบทวนความรู้ก่อนเรียน

3. เมื่อน้ำเปลี่ยนสถานะจากของเหลวเป็นของแข็ง ปริมาตรของน้ำเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร

เพิ่มขึ้น

ลดลง

ไม่มีการเปลี่ยนแปลง

ทบทวนความรู้ก่อนเรียน

4. ข้อใดเป็นการเปลี่ยนแปลงทางเคมี

การเกิดสนิมเหล็กที่ตะปู

การหยดกรดไปที่พื้น
คอนกรีตแล้วเกิดฟองแก๊ส

การผสมสาร 2 ชนิดแล้วเกิดสาร
ใหม่ที่มีสมบัติแตกต่างจากเดิม

น้ำเปลี่ยนสถานะเป็นของแข็ง

ทบทวนความรู้ก่อนเรียน

5. กระบวนการใดของวัฏจักรหินที่เกิดขึ้นบนผิวโลก

การหลอมเหลว

การกร่อน

การสะสมตัวของ
ตะกอน

การตกผลึกจากแมกมา

การฝังอยู่กับที่

รู้ะไรบ้างก่อนเรียน

Photo by thinkofliving : https://cdn-images.prod.thinkofliving.com/wp-content/uploads/1/2016/12/Chapter0neshine_bangpo_03.jpg

จากภาพ นักเรียนคิดว่า การที่แม่น้ำเจ้าพระยามีลักษณะการไหล แบบคเคี้ยวเป็นเพราะเกิดจากกระบวนการเปลี่ยนแปลงทาง ธรณีวิทยาผิวโลกแบบใด

การขุดพังอยู่กับที่

การกร่อน

การสะสมตัวของตะกอน

กิจกรรมที่ 7.2

การผุพังอยู่กับที่ทาง
กายภาพของหิน
เกิดขึ้นได้อย่างไร

จุดประสงค์ของกิจกรรมนี้ คือ อะไร?

อธิบายกระบวนการการดูหนังอยู่กับที่ทาง
กายภาพของหินจากแบบจำลอง

< วัสดุและอุปกรณ์ >

แก้วกระดาษ

Photo by คู่มือครู สสวท.

< วัสดุและอุปกรณ์ >

ลูกโป่งขนาดเล็ก

Photo by คู่มือครู สสวท.

< วัสดุและอุปกรณ์ >

ปูนปลาสเตอร์

Photo by คู่มือครู สสวท.

< วัสดุและอุปกรณ์ >

หลอดฉีดยา 50 cm³

Photo by คู่มือครู สสวท.

< วัสดุและอุปกรณ์ >

เบ้าแก้วขนาด 250 cm^3

Photo by คู่มือครู สสวท.

< วัสดุและอุปกรณ์ >

ดินน้ำมัน

Photo by คู่มือครู สสวท.

< วัสดุและอุปกรณ์ >

ดินสอไม้

Photo by คู่มือครู สว่าง.

< วัสดุและอุปกรณ์ >

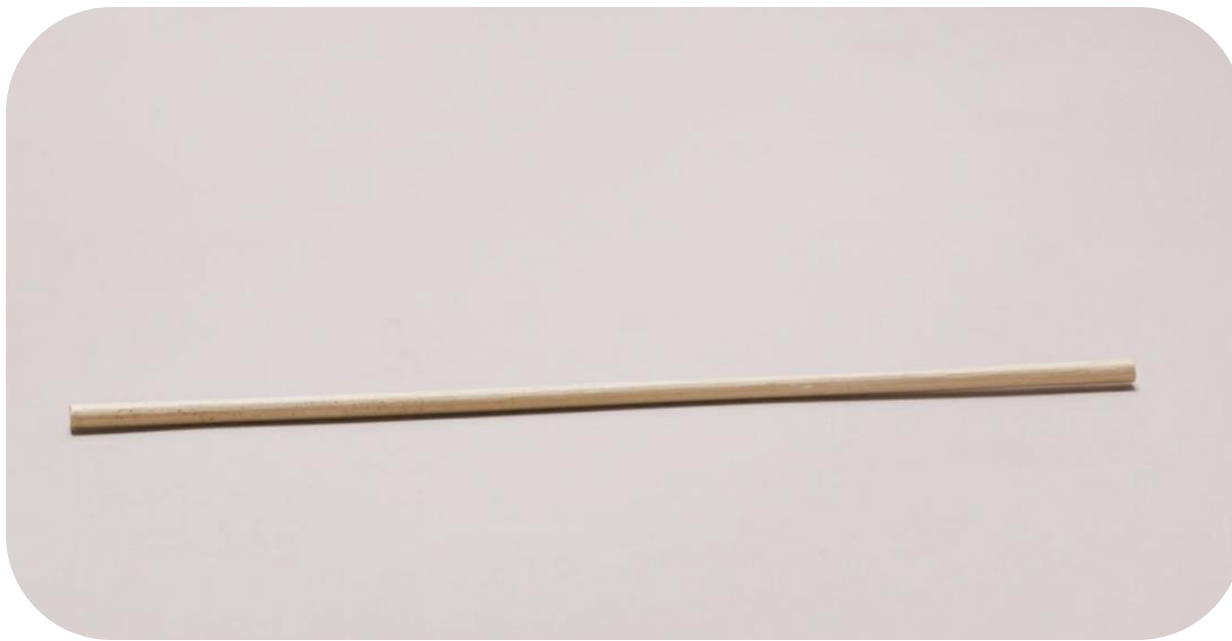

ยางรัดของ

Photo by คู่มือครู สสวท.

< วัสดุและอุปกรณ์ >

แท่งไม้

Photo by คู่มือครู สสวท.

< วัสดุและอุปกรณ์ >

แก้วพลาสติก

Photo by คู่มือครู สสวท.

วิธีคำนวณกิจกรรม

1. จัดเตรียมหลูกโป่ง จำนวน 2 ใบ ใช้
หลอดฉีดยาบรรจุน้ำลงในหลูกโป่ง ใบละ 100 cm^3

วิธีคำนวณกิจกรรม

Photo by คู่มือครู สสวท.

วิธีคำนวณกิจกรรม

2. นำปลายดินสอเจาะรูปบริเวณกึ่งกลาง
ของก้นแก้วกระดาษทั้ง 2 ใบ

วิธีคำนวณกิจกรรม

Photo by คู่มือครู สสวท.

วิธีทำเน้นกิจกรรม

Photo by คู่มือครู สสวท.

วิธีดำเนินการ

3. นำลูกโป่งจากข้อที่ 1 ใส่ลงในแก้วแต่
ละใบ จัดวางให้ลูกโป่งอยู่ในตำแหน่งก้นแก้ว
ใช้ปลายดินสอค่อย ๆ ดันปากลูกโป่งให้โผล่
พ้นรูที่เจาะไว้ แล้วใช้ดินน้ำมันกดปิดทับปาก
ลูกโป่งที่ตั้งออกมาจากก้นแก้ว ดังภาพ

วิธีทำเน้นกิจกรรม

Photo by คู่มือครู สสวท.

วิธีดำเนินการ

4. ผสมปูนปลาสเตอร์กับน้ำสะอาดในอัตราส่วนปูนปลาสเตอร์ต่อน้ำ 2 ต่อ 1 โดยปริมาตร คนให้เข้ากันแล้วเทลงในแก้วที่มีลูกโป่งบรรจุอยู่ทั้ง 2 ใบ ให้เทจนระดับผิวของส่วนผสมปิดทับผิวบนสุดของลูกโป่งพอดี

วิธีคำนวณกิจกรรม

Photo by คู่มือครู สสวท.

วิธีคำนวณกิจกรรม

5. ร่วมกันอภิปรายและตั้งสมมติฐานว่า ถ้า นำแก้วจากข้อ 4 จำนวน 1 ใบ ไปแช่ไว้ในช่องแช่แข็งจนน้ำเปลี่ยนเป็นน้ำแข็ง ส่วนอีกใบทิ้งไว้ที่อุณหภูมิห้อง โดยวางเป็นระยะเวลาเท่ากัน นักเรียนคิดว่าจะเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไร เพราะเหตุใด บันทึกผล

วิธีดำเนินการ

6. ระบุตัวแปรต้น ตัวแปรตาม และตัวแปรควบคุมในการทดลองนี้ แล้วทำกิจกรรมเพื่อตรวจสอบสมมติฐาน บันทึกผล

วิธีดำเนินการ

7. สังเกตการเปลี่ยนแปลงของแก้วน้ำทั้ง 2 ใบ จากนั้นใช้กรรไกรค่อย ๆ ตัดแก้วแต่ละใบออกจากปูนพลาสติก สังเกต และเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น บันทึกผล

สัมมนาของนักเรียน คือ

ตัวแปรต้นของนักเรียน คือ

ตัวแปรตามของนักเรียน คือ

ตัวแปรควบคุมของนักเรียน คือ

ผลการทำกิจกรรม

< ผลการทำกิจกรรม >

แก้วน้ำที่บรรจุปูนปลาสเตอร์	ลักษณะของปูนปลาสเตอร์
ตั้งไว้ที่อุณหภูมิห้อง	ปูนปลาสเตอร์ไม่เกิดรอยแตก
แช่ไว้ในช่องแช่แข็ง	ปูนปลาสเตอร์เกิดรอยแตก

< ผลการทำกิจกรรม >

Photo by คู่มือครู สสวท.

< คำถามท้ายกิจกรรม >

< 1. แก้วน้ำที่มีลูกโป่งบรรจุน้ำเมื่อนำไปแช่แข็งและ
วางไว้ที่อุณหภูมิห้อง มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร
เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น >

<

แก๊วน้ำที่มีลูกโป่งบรรจุน้ำที่นำไปแช่แข็ง
พบว่าปูนปลาสเตอร์มีสถานะเป็นของแข็ง
น้ำในลูกโป่งเปลี่ยนเป็นน้ำแข็งและมีปริมาตร
เพิ่มขึ้น และที่ปูนปลาสเตอร์มีบางบริเวณที่
แตกหลุดออกหรือแตกหักออก

>

ส่วนแก่นน้ำที่มีลูกโป่งบรรจุน้ำที่วางไว้ที่
อุณหภูมิห้อง พบว่าปูนปลาสเตอร์มีสถานะ
เป็นของแข็ง น้ำในลูกโป่งยังคงมีสถานะเดิม
คือ เป็นของเหลวและมีปริมาตรเท่าเดิม
ที่ปูนปลาสเตอร์ไม่มีการแตกหลุดหรือแตกหัก
ของปูนปลาสเตอร์เกิดขึ้น

< 2. ผลการทำกิจกรรม เหมือนหรือแตกต่างจากที่ ตั้งสมมติฐานไว้หรือไม่ อย่างไร >

<

คำตอบที่ได้ขึ้นอยู่กับความรู้เดิมของนักเรียน

>

< 3. ถ้ากำหนดให้ปูนปลาสเตอร์แทนหินในธรรมชาติ น้ำที่บรรจุ
อยู่ในลูกโป่งแทนน้ำที่แทรกอยู่ตามแนวรอยแตกของหิน
นักเรียนคิดว่า การนำปูนปลาสเตอร์ที่มีน้ำบรรจุอยู่ด้านใน
ไปแช่ไว้ในช่องแช่แข็ง และนำไปวางไว้ที่อุณหภูมิห้อง
เทียบได้กับปรากฏการณ์ใดในธรรมชาติ >

< การนำปูนปลาสเตอร์ที่มีน้ำบรรจุอยู่ด้านในไปแช่ไว้ในช่องแช่แข็ง เทียบได้กับน้ำที่แทรกอยู่ตามรอยแตก รอยแยกของหิน และอยู่ในพื้นที่ที่มีอุณหภูมิลดต่ำลง จนถึงจุดเยือกแข็ง น้ำจะเปลี่ยนเป็นน้ำแข็งแรงดันจากการเพิ่มปริมาตรของน้ำแข็งจะดันรอยแตก รอยแยกของหินทำให้ช่องว่างมีขนาดใหญ่ขึ้น ทำให้หินแตกหลุดออกจากกันได้ >

<

การนำปูนปลาสเตอร์ที่มีน้ำบรรจุอยู่ด้านในไปตั้งไว้ที่อุณหภูมิห้อง เทียบได้กับน้ำที่แทรกอยู่ตามรอยแตก รอยแยกของหิน และอยู่ในพื้นที่ที่มีอุณหภูมิไม่ลดต่ำลงจนถึงจุดเยือกแข็ง น้ำที่แทรกอยู่ในรอยแตก รอยแยกของหินไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ

>

4. จากกิจกรรม สรุปได้ว่าอย่างไร

<

การเปลี่ยนสถานะของน้ำจากของเหลวเป็น
ของแข็ง ทำให้ปริมาตรของน้ำเพิ่มขึ้นและจะเกิดแรง
กระทำโดยจะดันปูนปลาสเตอร์ให้แตกหักออกจากกัน
การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้เทียบได้กับการที่น้ำที่ขังอยู่
ตามรอยแตกของหินเปลี่ยนเป็นน้ำแข็งแล้วเกิดแรง
กระทำต่อรอยแตกของหิน ทำให้หินแตกหักออกจากกัน

>

< สรุปบทเรียน >

การอยู่ร่วมกับที่ทางกายภาพของหินเป็นกระบวนการที่ทำให้หินมีการเปลี่ยนแปลงเฉพาะขนาดและรูปร่าง เช่น ทำให้หินมีขนาดเล็กลง ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบทางเคมีของหินโดยชิ้นส่วนต่าง ๆ ยังไม่ถูกนำไปให้กระจายไปจากตำแหน่งเดิม

